

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 008-01-11/2018/8

Poročilo o Srečanju skupine za skupni parlamentarni nadzor EUROPOLA

Sofija, 18. in 19. 3. 2018

V Sofiji je od 18. do 19. marca 2018 potekalo Srečanje skupine za skupni parlamentarni nadzor Europol (JPSG – *Joint Parliamentary Scrutiny Group*), ki je bila na podlagi 88. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije in 51. člena Uredbe o Europolu ustanovljena v okviru Konference predsednikov parlamentov Evropske unije (EUSC), ki je potekala 23. in 24. aprila 2017 v Bratislavi. Skupina je pooblaščenca za politično spremljanje dejavnosti Europol, nadzor nad proračunskimi vidiki dejavnosti Europol, strukturno organizacijo Europol in potencialno ustanovitev novih enot in specializiranih centrov ter razpravo o splošnih zadevah v zvezi z dejavnostmi Europol.

S strani Državnega sveta Republike Slovenije se srečanja udeležila članica Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve in Komisije za državno ureditev Bojana Potočan.

Iz Republike Slovenije se je srečanja udeležila tudi delegacija Državnega zbora – dr. Vinko Gorenak in dr. Dragan Matić, člana Odbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo.

Srečanje, ki sta ga vodila Tsvetan Tsvetanov, predsednik Odbora za notranje zadeve in javni red v bolgarskem parlamentu in Claude Moraes, predsednik Odbora Evropskega parlamenta za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve, je potekalo v Nacionalni palači kulture in je obsegalo sledeče vsebinske točke dnevnega reda:

- a) Izmenjava mnenj in sprejem Poslovnika JPSG
- b) Preteklo in bodoče sodelovanje Europol z državami Zahodnega Balkana (osrednja govornika: Oldrich Martinu, namestnik izvršnega direktorja Europol; Vladimir Rebić, generalni direktor policije, notranje ministrstvo Republike Srbije)
- c) Izmenjava mnenj glede osnutka Europolovega večletnega programskega načrta 2019 – 2021 (osrednji govornik Rob Wainwright, izvršni direktor Europol)
- d) Izmenjava mnenj z Pritt-om Pärkno, predsednikom upravnega odbora Europol – podatki o delu upravnega odbora Europol, s poudarkom na Europolovi zunanji strategiji 2017-2020
- e) Nadzor nad Europolom s strani Evropskega nadzornika za varstvo podatkov: 2017 aktivnosti in trenutno delo (govornika: Giovanni Buttarelli, Evropski nadzornik za varstvo podatkov, Wojciech Wiewiórowski, pomočnik Evropskega nadzornika za varstvo podatkov)
- f) Preprečevanje nelegalnih vsebin na spletu in izboljšanje kibernetne varnosti: Europolov center za kibernetni kriminal in Oddelek za prijavljanje sumljivih spletnih vsebin (govorniki: Mariya Gabriel, komisarka za digitalno gospodarstvo in družbo; Julian King, komisar za varnostno unijo; Rob Wainwright, izvršni direktor Europol)
- g) Europolov prispevek k boju proti terorizmu in preprečevanju organiziranega kriminala (govornika: Julian King, komisar za varnostno unijo; Rob Wainwright, izvršni direktor Europol).

Ad a)

Udeleženci so nadaljevali delo glede sprejemanja poslovnika. Sedem delegacij (francoska, nemška, švedska, poljska, romunska, slovaška in danska) je predložilo svoja stališča in na njihovi podlagi je bil 18. marca oblikovan končni osnutek Poslovnika JPSG, ki so ga udeleženci soglasno sprejeli.

Relevantne določbe sprejetega Poslovnika glede tem, o katerih je delegacija Državnega sveta na prvem srečanju JPSG imela pomisleke:

- Delovanje sekretariata: sekretariat bo zagotavljala predsedujoča trojka, zagotavljal bo pomoč sopredsedujočim in trojki v njihovih nalogah, prav tako bo vršil administrativne naloge (npr. pripravljaj in posredoval dokumente pred vsakim srečanjem JPSG).
- Postavljanje pisnih/ustnih vprašanj: člani JPSG lahko naslavljajo tako ustna kot pisna vprašanja na Europol. Vprašanje naj odraža mandat JPSG kot ga določa Uredba o Europolu. Vprašanje se naj posredujejo Europolu, po tem, ko sopredsedujoči preverijo njegovo dopustnost in se ugotovi, da je v skladu z Europolovo ureditvijo. V primeru, da se ustni odgovor smatra za nezadosten, se lahko zahteva pisni odgovor.
- Oblikovanja podskupin: JPSG lahko ustanovi podskupine, kjer je to potrebno za izpolnjevanje dolžnosti. Mandat, vloga, obseg, cilji in delovne metode podskupin se določijo ad hoc. Vsi člani JPSG se imajo pravico vključiti v podskupine.

Predstavniki danske delegacije so poudarili, da si želijo polnopravno članstvo in ne le status opazovalca, a ne želijo stati nasproti sprejemu Poslovnika, tako bodo počakali na končno odločitev do oktobra 2019, ko je predviden naslednji pregled poslovniških določb.

Ad b)

Zahodni Balkan je področje velikega strateškega pomena in ključno je da se na njegovem področju izvaja učinkovita kontrola meja. Potreben je jasen pregled nad tem kaj deluje in kaj ne ter na podlagi tega osnovati načrte za prihodnost. Nujno je, da pri urejanju razmer v področju ne puščamo nobenih praznin. V regiji prevladuje trgovina s strelnim orožjem in prepovedanimi drogami, tihotapljenje migrantov in trgovina z ljudmi. Okrepiti je treba skupna prizadevanja za boj proti terorizmu in preprečevanje nasilnega ekstremizma.

Oldrich Martinu, namestnik izvršnega direktorja Europola, je v svojem nagovoru izpostavil, da gre za področje ključnega strateškega pomena tako za EU kot Europol. Področje še vedno ostaja tranzitno in ciljno področje za kriminalno delovanje. Zlasti so v njem prisotni nasilni zločini, trgovina z orožjem in drogami ter ilegalne migracije. Trgovina z ljudmi je v zatonu, a na splošno kriminal v regiji ostaja na visoki stopnji. Iz regije poteka preprodaja orožja v EU. Glavna vira kriminala organiziranih skupin sta izdelava in preprodaja kanabisa in sintetičnih drog. Pojavlja se kibernetški kriminal, zlasti prodaja vsebin zasebnim podjetjem z namenom izsiljevanja. Tako sodelovanje med Europolom in Zahodnim Balkanom ostaja izjemnega pomena. Treba je podpirati operacije, ki se vršijo v regiji in nadaljevati s posvetovanji glede problematike v Europolu. Med uspešnejšimi akcijami v zadnjem letu je treba omeniti operacijo Kaliber, skupno operacijo zoper trgovino z orožjem na Zahodnem Balkanu. V njej so sodelovali Švedska, Hrvaška, Slovenija, Nemčija, Bolgarija, Grčija, Romunija, Španija, Madžarska ter Švica, Albanija, Bosna in Hercegovina, Makedonija, Srbija, Črna gora, Kosovo in Urad za alkohol, tobak in strelno orožje ZDA. Vodila in usklajevana jo je Velika Britanija s polno podporo Europola in Frontexa.

Potrebna je dodatna krepitev sodelovanja na kritičnih področjih, zlasti na področju preprodaje orožja in prepovedanih drog. Tu so skupne operacije izjemno pomembne, saj predstavljajo medsebojne sporazume, ki omogočajo da naredimo kar največ s sredstvi, ki jih imamo na voljo. Na področju Zahodnega Balkana so uredniki za zveze prisotni v Srbiji, Albaniji in

Makedoniji. Potrebna pa je njihova napotitev po vsej regiji. Potreben je tudi nadaljnji razvoj agencij.

Vladimir Rebić, generalni direktor policije v Republiki Srbiji, je poudaril, da je kljub veliko pozitivnim premikom, ostaja še veliko kar moramo narediti. Varnostna situacija je rezultat več faktorjev in ogroža vse vidike sodobne družbe. Prav zato morajo biti naši odzivi močni tako na regionalni, nacionalni kot tudi evropski ravni. Glede Europolove analitične zmogljivosti in njegovega orodja za izmenjavo informacij prek varnih povezav (Secure Information Exchange Network Application – SIENA), ki povezuje organe pregona vseh 27 držav članic, je dejal, da je treba nadaljevati z intenzivnim sodelovanjem. Srbija mora slediti prioriteta cikla politike EU in se kolikor je mogoče vključevati v dejavnostih pod okriljem Evropa. Treba je krepiti sodelovanje, aktivna vloga Evropa je ključnega pomena. Treba je slediti toku migrantov, ki bi lahko predstavljali potencialno nevarnost za islamistične napade.

Udeleženci so v razpravi poudarili pomembnost sledljivosti orožja in seznam njihovega izvora. V razpravo se je vključila tudi državna svetnica Bojana Potočan. Izpostavila je dejstvo, da ne glede na to, da se Slovenija na podlagi globalnega mirovnega indeksa za leto 2017 uvršča na sedmo mesto, kar jo uvršča med najvarnejše države na svetu, zaradi svoje lege, zgodovine, poznavanja jezika ter kulturnih in gospodarskih povezav še vedno ostaja dovzetna za kriminalno dejavnost, ki poteka vzdolž balkanske poti. Slovenija večinoma nastopa kot tranzitna država in vstopna točka za širše območje Evropske unije. Področje Zahodnega Balkana predstavlja žarišče za logistično načrtovanje trgovine z orožjem in prepovedanimi drogami in omogoča nastanek novih trgov za organizirane kriminalne skupine. Ob tem se je treba po mnenju Potočanove zavedati, da nihče ne more reševati težav sam in so edini ključ za dolgoročno zaježitev kriminalne dejavnosti v regiji tesno sodelovanje med državami članicami, Europolom, Interpolom, državami Zahodnega Balkana in Skupino za boj proti terorizmu¹ kakor tudi podpora vseh prizadevanj znotraj Protiteroristične pobude držav Zahodnega Balkana².

Ad c)

Izvršni direktor Evropa, Rob Wainwright, je v svojem nagovoru poudaril, da če želimo v prihodnje uspeti, moramo še naprej vlagati v tehnologijo in raziskave. Europol je najboljša varna izmenjava informacij in mora ostati tudi v prihodnje. Zelo spodbuden je porast izmenjave informacij med državami članicami v primerjavi z začetki, ko je izmenjava potekala zgolj med sedmimi državami, sedaj sodelujejo vse, seveda ne prispevajo vse države enako, a preskok in napredek sta ogromna.

Glavni problem, s katerim se Europol sooča, je dejstvo, da je na razpolago premalo sredstev, kar bo pripeljalo do nadaljnjih izzivov, zaradi velikih potreb dela. Razporeditev sredstev je neuravnovešena. Pojavljajo se številni izzivi na področju informacijske tehnologije. Z več sredstvi bi lahko okrepili zmogljivosti in zagotovili učinkovito informacijsko podporo in oblikovali nove programe. Tako se na primer veliko predlogov, ki so naslovljeni na Europol, nanaša na zlorabe otrok, vendar se s sredstvi, ki so na voljo, ne more ugoditi vsem.

Tudi v Evropskem centru za boj proti terorizmu, ki deluje kot centralno vozlišče in na zahtevo držav članic zagotavlja operativno podporo za preiskave, omogoča izmenjavo obveščevalnih podatkov in strokovnega znanja o financiranju terorizma ter se ukvarja s spletno teroristično propagando, ekstremizmom in nezakonitim trgovanjem z orožjem, primanjkuje ljudi. Zaradi primanjkljaja v sredstvih manjka ljudi, brez katerih pa je nemogoče zagotoviti celovito zaščito varstva podatkov evropskim državljanom. Zavedati se je treba, da Europol nima težav s tem, da bi privlačil strokovnjake iz zasebnega sektorja, kajti ljudje se zavedajo razlike med tem, da

¹Skupina za boj proti terorizmu (CTG), je neformalna skupina obveščevalnih agencij iz 30 evropskih držav (28 članic EU, Norveške in Švice). Pod vodstvom nizozemske obveščevalne agencije AIVD skupina ustvarja virtualno platformo za izboljšanje izmenjave obveščevalnih podatkov o terorizmu med evropskimi agencijami.

² Protiteroristična pobuda držav Zahodnega Balkana (WBCTi) je skupen odziv na razvoj dogodkov, povezanih s pojavom terorizma, nasilnega ekstremizma in radikalizacije na Zahodnem Balkanu. Podpira ga EU.

lahko v zasebnem sektorju sicer delajo na zanimivih in inovativnih projektih, delo znotraj Europolu pa jim poleg tega daje tudi občutek, da lahko s svojim znanjem rešujejo življenja. Tako se po delu v Europolu vedno povprašuje, četudi so denarne nagrade v zasebnem sektorju višje.

Razpravljavci so v izmenjavi mnenj poudarili, da se pojavljajo potrebe po več informacijah, kar pomeni nujnost vzpostavitve več dostopnih točk. Strinjali so se, da je majhen proračun nesprejemljiv. Potrebno je več denarja, da se lahko konča operacije, ki smo jih začeli in doseže cilje, ki smo si jih zastavili. Potrebujemo več ljudi, ki bi se ukvarjali s tehnično podporo, zato je nujno, da se zagotovi sredstva, ki so za to potrebna. Pri svojem delovanju mora Europol stalno paziti na to, da se zagotavlja ravnovesje med varnostjo in državljskimi svoboščinami. Okrepiti je treba tudi ukrepe usmerjene proti pranju denarja.

Udeleženci so opozorili na dejstvo, da je načrt, ki ga je Europol oblikoval sicer dober, a smo pri njegovem izvrševanju prepočasni. Desetletje nazaj je bila sprejeta odločitev, da se uradnike za zvezo pošlje v BiH, Albanijo in na Kosovo, šele zdaj bodo dejansko poslani. Ne moremo si privoščiti, da se tako pomembne odločitve preleva deset let, zlasti če razpolagamo z dejstvom, da sedem odstotkov kriminalcev prihaja s področja Zahodnega Balkana, Takšne odločitve morajo biti izvršene hitreje.

Opozorili so tudi na posledice Brexit-a. Združeno kraljestvo je velik vir informacij, tako je nujno, da se naredi ocena, kakšen bo vpliv Brexit-a na izmenjavo informacij. Zavedati se je treba pomena informacij za države članice. V odgovoru je gospod Wainwright poudaril, da bodo končna pogajanja nujno morala vključevati tudi dogovor glede izmenjave informacij po Brexit-u. Glede načina, na podlagi katerega bo izmenjava potekala v prihodnje, je Wainwright dejal, da bosta Bruselj in London verjetno sklenila sporazum. Zavedati pa se je treba, da je sklenitev kakršnegakoli sporazuma pomanjkljiva s stališča, da onemogoča fleksibilnost .

Dosedanjega izvršnega direktorja Roba Wainwrighta bo 1. maja 2018 nasledila Catherine De Bolle, generalna direktorica belgijske zvezne policije.

Ad d)

Gospod Pritt Pärkno, predsednik upravnega odbora Europolu je predstavil delo upravnega odbora Europolu. Poudaril je, da na nacionalni ravni obstaja veliko sistemov, ki omogočajo izmenjavo informacij o posameznikih. Potrebna so bolj obširna pravila za upravljanje s podatki. To v prvi vrsti pomeni zagotovitev varnosti podatkov. Pri tem imajo poseben pomen agencije, ki s svojimi prispevki lahko vplivajo na prilagoditev Europolovih načrtov. Uredba o Europolu omogoča fleksibilnejšo izmenjavo informacij, še vedno pa ostajajo skrbi glede upravljanja z informacijami, pri tem je pomembno sodelovanje z državami članicami. Potrebna je zaščita informacij na podlagi Europolovih standardov, saj varnostne grožnje postajajo kompleksnejše in vse bolj dinamične. S tem namenom je v upravnem odboru treba zagotoviti tudi vzdržljivo zaposlovanje. Potrebni so novi viri sredstev, če se vzame v ozir vse trenutne aktivnosti Europolu.

Referenčni okvir za delovanje Europolu in njegovo podporo policijskemu sodelovanju v EU je Europolova strategija, ki obsega obdobje med letoma 2016 in 2020. V njej so zastavljeni trije ključni cilji Europolu :

1. Postati informacijsko vozlišče EU na področju kriminala, ki zagotavlja zmogljivosti za izmenjavo informacij organom preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj v državah članicah.
2. Zagotoviti najučinkovitejšo operativno podporo in strokovno znanje za preiskave v državah članicah z razvojem in uporabo celovitega portfelja storitev.
3. Postati učinkovita organizacija z učinkovito urejenim upravljanjem in pozitivnim ugledom.

SIENA (Secure Information Exchange Network Application) bo še naprej prispevala k varni in hitri izmenjavi informacij in se bo lahko povezovala, kadar bo to potrebno z Europolovimi analitičnimi kapacitetami. V tem kontekstu je treba še naprej spodbujati Europolovo platformo za strokovnjake (EPE). V prvi vrsti mora ostati odprta za tiste partnerje, s katerimi Europol ne sodeluje drugače. Izmenjava informacij v okviru SIEN-e je v letu 2017 narastla za 35 %.

Europol je pomemben del usklajenega evropskega odziva na zunanje varnostne izzive, kot sta terorizem ali tihotapljenje migrantov. Europol bo še naprej krepil sodelovanje z Evropsko komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje z namenom, da se zagotovi ustrezna izmenjava strateških informacij, skupna analiza groženj z notranjo in zunanjo razsežnostjo ter se zagotovijo stiki s tretjimi državami, s katerimi je Europol še ne sodeluje. Europol bo še naprej sodeloval v operacijah in misijah EU, zlasti tistih, ki delujejo na področjih, pomembnih za notranjo varnost EU.

Europol bo proučil potencialno napotitev svojega osebja iz EU, v delegacije, misije in operacije EU, če bi to lahko prispevalo k zbiranju obveščevalnih podatkov v zvezi z resnimi grožnjami, kot sta tihotapljenje migrantov ali terorizem. Za zaježitev nezakonitih migracij je potrebno dobro delovanje pristojnih oblasti. Vzpostavljene so bile tudi že dostopne točke v Grčiji in Italiji.

Vloga Europola pri krepitvi zmogljivosti v tretjih državah bo še naprej omejena in osredotočena na področja, na katerih ima Europol posebno strokovno znanje in so pomembna za osnovno dejavnost Europola. Vse dejavnosti za krepitev zmogljivosti je treba natančno oceniti in načrtovati ob ustreznem upoštevanju razpoložljivih virov.

Na regionalni ravni bo Europol nudil pojasnila glede svojega delovanja, svojih uspešnih mehanizmov sodelovanja in delil pridobljene izkušnje. Cilj je olajšati bodoče sodelovanje med regionalnimi enotami, ki omogočajo policijsko sodelovanje in Europolom.

V razpravi so udeleženci opozorili, da je s tretjimi državami je zagotovljena izmenjava različnih informacij, pri čemer moramo stremeti za tem, da se zagotovi z vsemi državami vsaj izmenjava ključnih podatkov. Glede situacije po Brexit-u so izpostavili, da spremenjene razmere zahtevajo institucionalno spremembo. Kakšno bo stanje po Brexit-u bo znano prihodnje leto. Opozorili so tudi na omejene vire, tako finančne kot človeške, ki lahko negativno vplivajo na Europolove dejavnosti.

Ad e)

V video predstavitvi je Giovanni Buttarelli, Evropski nadzornik za varstvo podatkov poudaril, da razvoj novih tehnologij zahteva hiter sprejem novih pravil. Splošna uredba o varstvu osebnih podatkov (GDPR – General data Protection Regulation), ki se začne uporabljati enotno v vseh državah članicah 25. 5. 2018, predstavlja poenotenje pravil za vse. Reforma varstva podatkov sledi zahtevam, ki jih s sabo prinaša razvoj sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij, saj je na njegovi podlagi prišlo do obsežnih sprememb v obsegu, intenzivnosti in prenosih osebnih podatkov, ki terjajo prilagoditve in posodobitve zakonodajnega okvira. Enotna in posodobljena pravila o varstvu podatkov so bistvena za zagotovitev pravice posameznikov do varstva osebnih podatkov, razvoj digitalnega gospodarstva ter okrepitev boja proti mednarodnemu kriminalu in terorizmu. Uredba uvaja omejena in utemeljena pravila za varstvo podatkov, saj je pri sprejemanju tovrstne zakonodaje bistveno, da se ravna preudarno.

Wojciech Wiewiórowski, pomočnik Evropskega nadzornika za varstvo podatkov je poudaril, da poteka vsakodnevno sodelovanje med zaposlenimi pri Europolu in med nadzornikom za varstvo podatkov. Glavni problem predstavlja razvoj nove tehnične podpore. Informacijski sistemi igrajo pomembno vlogo. Med njimi je treba poudariti ključno vlogo SIEN-e. Izziv predstavlja interoperabilnost evropskega informacijskega sistema.

Največji izziv predstavlja izmenjava podatkov s tretjimi državami. Kako bomo EU zagotovili podatke, s katerimi razpolagajo? Do sedaj obstaja izmenjava podatkov med EU, ZDA, Japonsko in Indijo. Mejimo na tretje države in vsaka ima zagotovljeno varstvo podatkov na

drugačen način, tako je treba pri sklepanju sporazumov glede izmenjave podatkov imeti individualen pristop. Če navedemo primer tretje države, ki ima zagotovljeno dobro varstvo podatkov, lahko navedemo Maroko. Dobro osnovan in delujoč sistem varstva podatkov ima tudi Izrael. Po drugi strani v nekaterih državah sistem varstva podatkov ni vzpostavljen. Sistem, ki ga imamo sedaj, je preveč birokratski in ga je treba poenostaviti, kar bo težava, ki jo bomo reševali najprej. Po eni strani vzpostavljamo en sistem, ki bo veljal za vse, po drugi strani pa želimo obdržati tisto, kar se je v praksi izkazalo za dobro delujoče. Nacionalni parlamenti igrajo ključno vlogo pri določanju načinov kako zagotoviti varstvo podatkov – njihova stališča glede namenskih in drugih omejitev so lahko ključnega pomena.

Udeleženci so v razpravi izpostavili, da varstvo podatkov predstavlja izjemno pomemben del nove ureditve. Poudarili so zaskrbljenost pri izmenjavi podatkov s tretjimi državami, kjer je potrebno vzpostaviti varovala za zaščito podatkov. Kot primera so navedli Turčijo in Egipt, ki se soočata s terorizmom in tihotapljenjem ljudi. Treba se je vprašati ali je treba zagotoviti izmenjavo podatkov s tako širokim krogom držav? Ali bodo imele države članice možnost oporekati izmenjavi informacij s tretjimi državami? Kako se bo na primer preprečilo, da posamezna država ne bo posredovala pridobljenih podatkov neavtorizirani državi? Kako bomo lahko preprečili, da tovrstni sporazumi ne bodo izkoriščeni v politične namene? Varstvo podatkov je izjemnega pomena. Ostajamo preveč zakoreninjeni v pristopih in načelih in ne namenjamo dovolj pozornosti tehnološkemu napredku. Ali ni mogoče je doseči obojega? Ali je na poti preveč administrativnih preprek? Ne moremo vedeti ali bodo tretje države sledile evropskim standardom glede zaščite podatkov, ampak po drugi strani smo z njimi dolžni sodelovati in nekako doseči ravnovesje. Na eni strani je nujno zagotoviti varstvo podatkov, na drugi strani pa prav tako nujno zagotoviti njihovo izmenjavo.

Ad f)

Mariya Gabriel, komisarka za digitalno gospodarstvo in družbo je v svojem nagovoru poudarila, da se digitalna tehnologija razvija precej hitro, zato se pojavljajo vse večji izzivi pri zamejevanju nedovoljenih vsebin na spletu. Splet je odprl priložnosti za vse, a je obenem odprl tudi vrata za grožnje. Želimo si platform, ki se bodo odzivale hitreje. Vsebinska sporočila imajo največji učinek v prvih dveh urah njihovega obstoja. Komisija ne mora dopuščati takšnih škodljivih aktivnosti. Platforme na spletu ne morejo opredeliti kaj je zakonito/nezakonito na spletu. Tako potrebujemo posebne organizacije, ki delujejo proti nezakonitim vsebinam na spletu. Če želimo, da bodo avtomatizirana orodja delovala, jih morajo nadzorovati človeški viri. Poseben izziv pred katerim trenutno stojimo je dejstvo, da ko se sporna vsebina izbriše iz večjih platform, se ta prenese na manjše in v resnici ni zares odstranjena. Platforme se morajo znati prilagoditi. Dejstvo je, da uporabljamo več in več zahtevnejših tehnologij. Treba je zaobjeti kar največ platform, in jih narediti dostopne ne zgolj za velika podjetja, ampak tudi za majhna.

Kibernetska varnost predstavlja enega izmed večjih izzivov, s katerimi se soočamo. Sodelovanje in usklajenost med nacionalnimi oblastmi in nacionalnimi in evropskimi oblastmi je ključ do uspeha. Posredovanje terorističnih vsebin na splet je postalo izjemno lahko, zato so potrebni različni ukrepi, da se tovrstno ravnanje prepreči. Zamejevanje nedovoljenih spletnih vsebin zahteva skupna prizadevanja vseh udeležencev, pri čemer je treba paziti, saj svoboda govora predstavlja eno izmed glavnih svoboščin. V ta namen bodo državljani lahko sporočali, če bo vsebina iz spleta odstranjena neupravičeno.

Sredstva, ki so na voljo moramo porabiti učinkovitejše in se izogibati podvajanju nalog. Treba je zavedati pomena medsebojnega usklajevanja. Tu pomembno vlogo igra tudi Agencija Evropske unije za varnost omrežij in informacij (ENISA), ki je središče strokovnega znanja o kibernetski varnosti v Evropi. Zagotoviti je treba dobro izmenjavo informacij na evropski ravni, tu tako ENISA kot Europol ponujata številne možnosti. Vzpostavlja se tudi center usposobljenosti in odličnosti, kjer bodo lahko strokovnjaki delili svoje izkušnje. Prav nacionalni parlamenti lahko predlagajo, kako centri odličnosti in sodelovanja lahko prispevajo k razvoju.

Pričakuje se, da se bodo vsi nacionalni parlamenti odzvali na projekt Obzorje 2020 (Horizon 2020), ki je novi okvirni program EU za raziskave in inovacije in bo aktiven v obdobju 2014-2020, nadomešča 7. Okvirni program (FP7), ki se je iztekel konec leta 2013. Predstavlja najpomembnejši finančni instrument izvajanja strategije Unije inovacij, ter Strategije Evropa 2020, s ciljem dvigniti konkurenčnost Evropske unije v obdobju do leta 2020.

Julian King, komisar za varnostno unijo, je v svojem nagovoru poudaril, da Europol igra pomembno vlogo pri vzpostavljanju kibernetске varnosti. Preteklo leto se je javnost začela zavedati razsežnosti kibernetскеga kriminala. Več kot 40 % ljudi je bilo prizadetih zaradi kibernetскеga kriminala. Politike, ki smo jih osnovali niso več primerne, da bi nudile zadostno zaščito. Okrepiti je treba odpornost proti kibernetškemu kriminalu in povečati riziko za prijetje. Storilci v tem trenutku prelahko pobegnejo. Potrebujemo učinkovitejšo zaščito in pregon. Prizadevamo si, da bi storili kar največ za sodelovanje med različnimi oblastmi, zato je treba Europolu zagotoviti vsa potrebna sredstva. Potrebno je učinkovito mednarodno sodelovanje. V letu 2017 je sta bili izvedeni dve operaciji pregona pod vodstvom zveznega preiskovalnega urada (FBI), ameriške agencije za preprečevanje drog (DEA) in nizozemske nacionalne policije ob podpori Eurolpa in privedli do zaprtja dveh največjih kriminalnih Dark Web trgov, AlphaBay in Hansa.

Europol mora biti center znanja in izkušenj, do katerih ima možnost dostopati vsaka država. Treba je razvijati avtomatična orodja, ki bi bila zmožna odstranjevati in preprečevati objavo nedovoljenih vsebin na spletu. Predvsem majhne platforme potrebujejo pomoč na evropskem in nacionalnem nivoju. Potrebno je tesno sodelovanje z organi pregona.

Izziv ostaja tudi svoboda govora, na področje katere spadajo tudi lažne novice.

Izvršni direktor Eurolpa, Rob Wainwright, je poudaril, da Europol združuje najboljše preiskovalce. Vključuje tudi sodelovanje z zasebnim sektorjem – npr. Microsoftom, in bančnim sektorjem. Kriminal narašča in storilci postajajo vse iznajdljivejši in boljši, poleg tega pa jim je v pomoč tudi kibernetška infrastruktura. Ta jim daje okrilje in je tudi razlog zakaj se soočamo s takšno količino kibernetскеga kriminala. Nove oblike kibernetскеga kriminala se pojavljajo ves čas. Napadi so vse bolj agresivni in bolj usmerjeni. Večino žrtev kibernetскеga kriminala predstavljajo podjetja. A tudi odzivi na kibernetški kriminal se izboljšujejo. Večja podjetja so bolj ozaveščena. Problem je, da so še vedno zagotovljeni zgolj minimalni standardi za kibernetško varnost, treba bi jih bilo dvigniti na višjo raven. To bo privedlo do pozitivnih rezultatov. Omogočilo bo vzpostavitev boljše odpornosti, učinkovitejšega odvrčanja in boljšega sodelovanja. Europol podpira vsa prizadevanja držav članic pri aktivnostih zamejevanja kibernetскеga kriminala, pri čemer je nujno, da se osredotoča tudi na manjše platforme .

Res je, da trenutno še nimamo vseh odgovorov, a si prizadevamo za vzpostavitev boljše kibernetске varnosti. Konkretni predlogi zvišujejo standarde in spodbujajo raziskave, vse to pa vodi do boljše odpornosti proti kibernetškemu kriminalu. K sodelovanju z Europolom je treba spodbujati zasebni sektor in države članice. Za slednje velja tudi, da je nujno, da se med seboj povežejo in si izmenjujejo informacije. Skladno s tem je treba stalno podpirati in razvijati tudi nove informacijske sisteme.

Udeleženci so v razpravi izpostavili, da če želimo biti uspešni v boju proti kibernetškemu kriminalu, potrebujemo zakonodajo, ki nam bo to omogočala. Treba je vključiti tudi Interpol in omogočiti interoperabilnost med vsemi bazami.

Ad g)

EU in njene države članice se v zadnjem obdobju soočajo z novimi izzivi, ki jih povzroča nova oblika mednarodnega terorizma – zlasti nova strategija ISIS izvajanja visoko organiziranih napadov in naraščajoče število tujih terorističnih borcev, vključno s povratniki. Za zagotovitev učinkovitega odgovora na te izzive je bil januarja 2016 pri Europolu ustanovljen Evropski center za boj proti terorizmu.

ECTC deluje kot operativni center in prostor za združevanje strokovnega znanja in izkušenj z namenom okrepitve odziva EU na terorizem. ECTC se osredotoča na:

- boj proti tujim terorističnim borcem,
- izmenjavo obveščevalnih podatkov in strokovnega znanja o financiranju terorizma (s pomočjo Terrorist Finance Tracking Programme in Financial Intelligence Unit (FIU)),
- spletno teroristično propagando in ekstremizem (EU Internet Referral Unit),
- nezakonito trgovino z orožjem,
- mednarodno sodelovanje med organi, pristojnimi za boj proti terorizmu.

Primarna naloga ECTC je nuditi operativno podporo državam članicam pri preiskovanju terorističnih napadov, in sicer s primerjavo operativnih podatkov z Europolovimi podatki, hitrim odkrivanjem finančnih sledi in analizo vseh preiskovalnih podatkov, ki so na voljo, ter s tem pomagati pri izdelavi strukturirane slike teroristične mreže. V primeru velikega terorističnega napada lahko ECTC prispeva pri koordiniranem odzivu, tako s pomočjo obstoječih ekip kot tudi začasno napotenih strokovnjakov držav članic.

Specialistične ekipe ECTC združujejo operativne podatke vseh držav članic in tretjih držav ter tako oblikujejo širšo sliko boja proti terorizmu tako z operativnega kot strateškega vidika.

ECTC je del Europolovega oddelka za operacije in tesno sodeluje z drugimi operativnimi centri, tj. European Cybercrime Centre (EC3) in European Migrant Smuggling Centre (EMSC).

Zasedanje se je končalo s sprejemom sklepov.

Bojana Potočan, l.r.

Zapisala:

- Neža Dular, Državni svet